
V SPOMIN IN MEMORIAM

DR. LYDII BAYER (1929–2000) IN NJENEMU MUZEJU V SPOMIN

329

Ne spominjam se prav dobro, kdaj sem prvič slišala za gospo Bayerjevo. Vsekakor je bilo v zvezi z muzejem igrač v Nürnbergu. Prav lahko pa me je nanjo opozoril dr. Niko Kuret, ki jo je dobro poznal. Najino dopisovanje je trajalo več kot deset let, v tem obdobju pa sva imeli le eno nekajdnevno srečanje. To je bilo takrat, ko sem obiskala nürnberški muzej igrač.

Dr. Lydia Bayer (1929–2000)

Ko sem prišla v muzej, so mi povedali, da je trenutno ni, a ker me je pričakovala, mi je pustila sporočilo. Tako sva se prvič srečali pred Dürerjevo hišo, prihajala je dol po cesti in ne da bi jo prej videla, sem jo spoznala. Nenavadno prijazna gospa, ki ni z ničemer kazala svoje pomembnosti. A vendar sem v njeni družbi zelo hitro opazila, kako veliko ljudi jo pozna in ceni. Vsi so jo spoštljivo pozdravljali. To so bili seveda le bežni vtisi. Takrat se je že nekako poslavljala od aktivnega dela v muzeju, čeprav je vedela, prav tako pa tudi njeni sodelavci, da je vse njeno življenje povezano z njim.

330 Muzej igrač (Spielzeugmuseum Stadt Nürnberg, Lydia Bayer Museum) je bil namreč ustanovljen prav zato, da se je ohranila zbirka njene družine oz. njene mame, gospe Lydie Bayer st., ki je začela z zbiranjem. Družinska zbirka hišic za punčke (Puppenhäuser) je bila osnova vsemu, kar so zbrali v naslednjih letih, ko je muzej živel pod okriljem mesta. In kar še zbirajo.

Lydia Bayer st. (1897–1961) in njen mož ing. Paul Bayer (1896–1982) sta bila vneta zbiralca. S hčerko Lydio so živeli v Würzburgu. Tam sta se oba zakonca posvečala zbirateljstvu in pravijo, da je bil ing. Bayer, kljub temu, da je bil strokovnjak za elektriko, prav tako kot soproga navdušen nad predmeti ljudske umetnosti. V dvajsetih letih, ko sta začejala z zbiranjem tovrstnih predmetov, ti še niso bili tako zanimivi za prekupčevalce. Bayerjevo stanovanje v Würzburgu je z leti postajalo premajhno za bivanje, saj je bilo predmetov vedno več. Treba se je bilo potruditi za kaj večjega. Že pred začetkom 2. svetovne vojne se je ing. Bayer zaradi službe z družino preselil v Nürnberg; hči Lydia je tam opravila vso gimnazijo z maturo. O bridkih izkušnjah med vojno mi je pripovedovala sama; med bombardiranjem je izgubila brata. Po vojni se je oče vrnil v Würzburg, ona pa je začela študirati na univerzi v Erlangenu, študij umetnostne zgodovine in etnologije pa je potem končala na univerzi v Würzburgu. Leta 1962 je doktorirala, naslov njene disertacije je bil: Evropske hišice za punčke od 1550 do 1800. Njena teza je bila, da je bila oprema hišice, nad katero se navdušujejo današnji obiskovalci muzejev in zbirk, sicer res tudi v veselje nekdanjih patricijskih otrok, v glavnem pa je služila njihovi vzgoji.

Bayerjevi so v Würzburgu končno prišli do večje hiše, kjer so v letu 1962 odprli zasebni muzej. Na žalost gospa Bayerjeva tega ni več doživela, umrla je leta 1961. Življenje hčere dr. Lydie Bayer je moralo biti prav nenavadno: od najzgodnejših let je prebivala tako rekoč v muzeju in si svoj življenjski prostor delila s stvarmi, z množico stvari, ki jih navadni ljudje sploh ne poznajo ali pa jih vidijo le enkrat v življenju. Velik del zbirke, predvsem pa največja ljubezen njene mame so bile punčkine hišice. Tukaj je bila gospa Bayerjeva ne samo zbirateljica, ampak tudi poznavalka. Pri iskanju in izpopolnjevanju zbirke je bila zelo iznajdljiva. S poznanstvi in osebnimi stiki se je dokopala do dragocenosti. Znani umetniki in strokovnjaki so bili družinski prijatelji. Dr. Lydia Bayerjeva je seveda priznala, da so šli za dopolnjevanje zbirke celi kupi denarja.

Kako je prišla zbirka v Nürnberg? V letu 1971 naj bi slovesno obhajali Dürerjevo leto. Glede na to, da je bilo mesto in njegova okolica že od nekdaj znano kot središče igračarske industrije, se je mestnim možem zdelo, da morajo v zvezi s tem nekaj narediti. Odpravili so se v Würzburg, kjer so odkupili zbirko igrač pokojne gospe Lydie Bayer starejše. Skupaj z manjšo zbirko igrač, ki so jo v mestu hranili že od leta 1965, so

uradno odprli nov muzej. Istočasno je postala hčerka, dr. Lydia Bayer njegova uradna skrbnica in direktorica. Tako se je začelo njeno delo, ob katerem je spoznala veliko veselja, a tudi veliko skrbi. Že v letu 1971 so za muzejski namen uredili staro renesančno stavbo v središču mesta. Fasada je bila vzorno restavrirana, notranjost pa funkcionalno preurejena. Dr. Bayerjeva je tako tudi med službenim časom prebivala v povečani izdaji punčkine hišice. V njej je delala še 23 let in naredila vse tisto, kar še zdaj občudujemo.

Igrače so bile gotovo njeno najbolj poznano področje, malokdo pa jo je poznal kot izvrstno poznavalko najraznovrstnejših devocionalij. Tudi te zbirke so se začele že v času njenega otroštva, v hiši njenih staršev. Kot mi je povedala, nikoli ni rada kaj dosti potovala, čeravno je kdaj pa kdaj tudi morala kar daleč po svetu, ko je spremljala razstave iz svojih zbirk. Raje je skrbela za nakup novih predmetov, se ukvarjala s pisanjem, zbiranjem denarja in podobnimi stvarmi, ki so poznane vsem kustosom po svetu. Še leta po mojem obisku v Nürnbergu sva si dopisovali. Videli se sicer nisva več, čeprav je sama izjavila: "Če bi lahko prišla v spanju do vas, bi vas obiskala." Dokler je bil živ dr. Niko Kuret, je pošiljala zanj svoje pozdrave. Bolna je bila dalj časa, a dokler je mogla, je hodila v muzej.

Dr. Bayerjeva je bila v mestu Nürnberg osebnost, tesno povezana z muzejem igrač. Bila je strokovnjakinja, v spominu svojih najbližjih sodelavcev, pa tudi tistih, ki smo jo poznali manj dobro, bo ostala predvsem s svojo človeško toplino.

Tanja Tomazič